

יעקב שרת / איש מאדים פיתרון מדיני?

קורא יקר

(המשך מעמוד 3)

האם הגזמו או בהתקפתנו על היים כהן? אילו זה היה כך, יכולתי עתה ל- מצוא הצדקה בדברים שאמר היים כהן לתום שגב לפני שבוע: „אם אתה לא מגזים, אתה לא יכול להבהיר את העניין כמו שצריך.“

כשנשאל היים כהן, בראיון עם שגב, על יחסו לעיתונות אז, הודה כי נדבק מגישת תו הקיצונית של בן-גוריון, ששנא את העיתונות ושראה בה גורם חבלני. היו שנים שבהן הייתי משוכנע שהעיתונות מסכנת את ביטחון המדינה. הייתי קצת מושפע בעניין זה מבן-גוריון. הוא היה חזרה באמונה שהעיתונות היא האויב מס' 1 של האנושות. בתור יועץ מישפטי ראיתי כאחד מתפקידי לרסן את העיתון גות“.

מכיוון שכל העיתונות היתה או צינתית וממושעת, ו„ועדת-העורכים“ קצפה לפי פקודותיו של בן-גוריון הנערץ, אפשר לי לחלף במישפס את את המילה „עיתון גות“ בשם העולם הזה.

עכשיו מעיר היים כהן, אולי בחיך, כי דברו על יחסו עם העיתונות בימים הי: הם: „לא כולם ראו בי, כמו העולם הזה, את אויב העם.“

אדם שונה

לגמרי

כאשר התמנה היים כהן כשופט ב- בית-הדין העליון, ליוונו את המינוי בחררה רבה. אך במהרה נוכחנו לדעת כי האישי הירשב על כס-המישפט הוא אדם שונה לגמרי מן האישי שפעל על פי פקודותיו של בן-גוריון.

מעניין להשוות את דרכו של כהן לזו של שמואל תמיר. יש כאן הקבלה מוזרה — אך בכיוונים הפוכים בדיוק.

את כתבת העולם הזה (812), שניתחה את חוקי-ביטחון-המדינה, כתב, למעשה, שמואל תמיר. באותם הימים לא היה תמיר רק היועץ המישפטי של העולם הזה, אלא שותף מלא במילחמתנו. אני זוכר היטב כיצד יושבו שנינו במשרדו של תמיר, בשדרת-רוסשילד בתל-אביב, עברנו על הצעת-החוק סעיף אחרי סעיף, ניתחנו את ההשלכות וכתבנו מה שכתבנו.

אז היה תמיר עורך-דין צעיר ולוחם. פעלנו בשיתוף-פעולה הדוק ביותר, יומי. במאבק נגד המגמת של המישטר הבן-גוריוני ונגד עושי-דברו של בן-גוריון, ובראשם איסר הראל והיים כהן. כאשר הגיש היים כהן את המישפט המפורסם נגד מלכאל גרינוואלד (שנדוע לאחר-מכן כ- „מישפט קסטנר“), עורנו לשכנע את הנא- שם לקחת את תמיר כסניגורו, ועמדנו לצידו של תמיר באש ובמים.

מי יכול היה או לחלום על כך ששמואל תמיר, כשר-המישפטים בממשלתו של מנחם בגין, יגיש הצעות-חוק שיעלו ב- כמה חביונות אף על החומרות הרקאונ- יות של הצעת היים כהן? מי יכול היה לחלום על כך שחיים כהן, כשופט עליון, יחסום לא פעם את מעשיו האנטי-דמוקרא- טיים של שמואל תמיר, ש-המישפטים? אכן, מורות דרכי החיים.

לא נותר לי אלא לאחל לחיים כהן פעי- לות ארוכה לטובת זכויות-האדם. השלום והמישטר הדמוקרטי במדינתנו. גם מחוץ לאולם להעמישפט הוא יכול לפעול רבות ואני מקווה בכל ליבי שאכן יעשה כן.

אין

שותפים

ובעניין אחר:

לפני שבועיים התפעלנו עד כדי כך מ- תמונת-הפרוטמונטאז' על מסעי-ההרפתקות של משה דיין, שהכין ליואן אלאוף עבור פינתו של מאיר שליבו בטלוויזיה. עד ש- ביקשנו מן הטלוויזיה להעביר לנו העתקים לפירסום. רשות-השידור נענתה, ברוב אדיבותה, לבקשנו זו.

מן הראוי היה שהתמונות יפורסמו ב- מדור הטלוויזיה, אך מטעמים טכניים — חוסר מקום באותו מדור — העברנו את התמונות לעמודים שבהם דיווחנו על הכנס של דיין (העולם הזה 2271).

היתה זאת טעות בשיקול, כי עלול היה להתקבל הרשם כי הטלוויזיה משתפת את עצמה בהערכותינו לגבי יוזמת דיין — דבר שאין לו, כמובן, שחר. על כך אני רוצה להתנצל.

גם את דיין אנחנו שופטים על פי מע- שיו (ומחדלי) — ואין אנו מחפשים שות- פים להערכה זו.

רפ"י המהולל, הם ונספחים הקופצים על העגלה בכונה גדולה לתפוס מקום בטוח עליד העגלון, המתעלל בהם לעיני כל ומשתין עליהם בישיבה על הגדר שלו, שהיא קיר-המנות הפוליטי שלהם; לא, אני מדבר פה על האומה, שפשוט יוצאת מדעתה לדעת מה המשיע הזה יעשה סוף-סוף, אבל ליתר ביטחון מעניקה לו בינתיים פחות סיכויים מלשולמית אלוני, מצב שבודאי מחזק מאוד את ידי בעלי השמות המבטיחים, שדין מחכה להצטרפותם לכנופייתו, לאחר שכי- שלו גיושוי המסורבלים לחזור למפלגת העבודה. האם האומה מתעתעת באשף הפירסום העצמי הזה פשוט מפני אי-הבנה נפשית, או אולי משום שהמתנתו להצטרפות נספחים מרשי- מים אל רשימתו אינה מעידה על ביטחון עצמי מובהק, ואם תרצו, על מנהיגות?

(ב) דיין החופר קברי-מתים, המתגפף במחשכים עם שוכני- עפר, המתגרה אישית במוות שוב ושוב, אולי כדי להרגיש שהוא עדיין חי — דיין הנקרופיל — משתעשע במישפטים מסוכנים לא רק במישור האישי. הוא הימר על הבנק גם במישור הלאומי בעת שדחף בהצלחה את המנהיג שטיפח אותו, ואת צה"ל שהיה למכשיר בידו, למילחמת 1956 הגורלית, שהולידה את מילחמת 1967, שהולידה את מילחמת 1973. הפתרונות החד-צדדיים שלו לבעיה הפלסטינית מבטי- חים, כמובן, את המשך הסיכסוך הישראלי-ערבי, המשך הטומן בחובו מילחמות באות. ובינתיים, מישחק ההימורים בסכנה נמשך, ומשתקף בחשיפת סודות מדיניים מן החדר. שוב — ההתגרות בסכנה, במיני טאבו לאומיים, היא המקנה לו תחושה חריפה של מאבק קיום, של חיים, אמצעי-התיקשות ההמוניים, הניבנים מכל אסון ופגע, אישי ולאומי — החל מהמודעות השחרות וכלה בכותרות ראשיות מבשרות רע — עטים, כמובן, על השלל הדייני, שכן לא רק המין מוכר, אלא גם הפשע והאסון.

(ג) הליכוד מקווה, שדין יכרסם במערך והמערך מקווה להיפך, ואין מחסור גם בגורמים לא מפלגתיים, החוששים ממדיניות מערך שמויה יותר (אם כי התבטאויות שימעון פרס אינן מבשרות אותה במיוחד), ולאו דווקא מאהבת דיין אלא משימאת המערך מעוניינים אף הם בהשתתפות דיין בבחירות, בתיקווה שהוא יכה בפרס ושות'. אך מצב מוזר זה מסביר את התהודה המוגזמת שזוכה לה דיין באמצעי-התיקשות ממלכתיים ואחרים. אגב, שימעון פרס, אחיו תאומו של משה דיין מצד האב דויד בן-גוריון, מתאפק בחוכמה, אם גם לא נבורה רבה, מלטפל בתאומו הבוגר, שכן הניכנות היתה אצל הדי"ר להמן בן-שמון, ולא נהחלל הקשוחה, שילדיה, ככל הנראה, גודלו לא על ברכי עמוס ורמיהו, אלא על ברכי יהושע בן-נון המשמידן והשופטים הארכי-רועצים שבאו אחריו. הוא מקווה, שיבלת דיין תיגש ותגשור מעצמה. ומה אם לא? מילחמת קין והבל?

צ'יבוטרו רד!

כאשר מישהו, לא חשוב מי, מארגן מסע פירסומת עצמי, או מסע פירסומת המחניף לציבור — כמו המסע האווילי של חברת צ'יבוטרו — אוראז אני שואל את עצמי: איזה שלד יש לו, שם בארון?

כל אזרח ישראלי הצורך חשמל קיבל את ההלם המגיע לו בחשבון החשמל האחרון שלו, ורק אם הוא אידיוט שאין לו תקנה הוא המשיך לבזבז חשמל. אני עבדכם הינכתי את בני ביתי, כי זרם חשמל הוא כמו זרם מים — כשם שסוגרים אוטומטית ברו אחרי הזדקקות למים, ולא מניחים למים להמשיך לזרום כך סתם אל הים, כך סוגרים את ברו החשמל הקרוי מפסק, ואין מניחים לזרם החשמל לזרום, „לאוויר“ בחדר ריק — הרבה לפני שאדון צ'יבוטרו בא לעולם, ויש להניח שאיני יחיד במיני.

הגיעו בעצמכם: חברה ממשלתית שעובדיה נהנים מצרכות חשמל ללא הגבלה, חברה ממשלתית שהכניסה את האומה בהוצאות מיותרות לא-ישוערו בפרשת הפריקה האווילית של הפחם בחדרה, חברה ממשלתית המתפקדת במדינה שאין מנהיגים בה שעוין קץ בגלל סיבות בורגניות חומיות (בעני- תונים נמסר, שהחיסכון בנסיון הפעלת שעוין-הקיק בזנב העונה שעברה לא היה גזול — משמע, חיסכון היה!) — חברה שכזו מעזה לבזבז כספים על מודעות ועל תשדירי-פירסומת מרווינים, הקוראים לחיסכון!

צ'יבוטרו! אתה חזק ממני. אם אני לא אשלים לך את חובי, אתה תמחוק אותי מספר החשמל. במצב לא-שווה זה לא נותר לי אלא להגיד לך: אתה צנוע!

וגם מגעיל, חרף השם התנכ"כי המצלצל שלך, שכמו „חשמל“ גם הוא לקוח, בוודאי, מיחזקאל.

רד!

ישראלים רבים, שלא אחד מהם נמנה עם האליטה המדינית או עם האליטה הביטחונית במדינה, או עם שתייה גם יחד, התרגלו כל כך למחשבה ישראלית תוכל לקיים קולוניה בדרום-לבנון לנצח-נצחים, ואף להרחיבה עד לליטאני ומעבר לו כאשר לבנון אומללה זו תתפורר סוף-סוף לגמרי, עד שהם כבר מצדיקים מצב זה לא-ודווקא בכורה ביטחוני, אלא בהנאות כלכליות (כוח עבודה דרום-לבנוני זול; סיכוי סביר לנצל בעתיד חלק ממי הליטאני, המתבזזים לריק).

אבל נראה, שמהו השתבש בחלום הקולוניאלי הצפוני שלנו, שכן לפתע נשמעות זמירות „פתרון מדיני“ מירושלים של בגין, ואיני משער, שסיבתן בהתעוררות עצמית שהולכה להבנה, כי פשוט לא יתכן ישראל תהיה קיסרות זוטא, כשם שאיני משער, למשל, שאי-העברת לישכת ראש-הממשלה למזרח-ירושלים נובעת משיקול שכל-כולו ישראלי.

התגלית של „פתרון מדיני“ מעניינת מאוד, ואפשר לומר ממש מדהימה. פתע פתאום נתחוו, שכוח הזרוע אינו פותר הכל! לגבי מדינה שכבר הספיקה לשכוח זאת מאז תחם הסכם השלום עם מצרים, נתפסת לאמוק-התנחלויות וסופדת יותר ויותר לאובדן שטחי-חיץ ומשאבי-נופט בסיני, זה באמת הישג שבגרות.

האומנם יש מי שמחשב, מה היה אפשר לעשות במילי- יאדים שהושקעו בכל הרפתקת הקולוניה הדרום-לבנונית שלנו, כדי לקדם פתרונות מדיניים, בצד טיפול מתוחכם במניעת פיגועים בישובי הצפון? היש מי שמחשב, כמה עוד תעלה לנו ההרפתקה הדרום-לבנונית בשיבוש קשרינו ומעמדנו הביני- לאומיים, שלא לדבר על כך, שהיא אינה יכולה שלא להסלים את המילחמה הישראלי-פלסטינית? הרי אך זה נתבשרנו, כי לפלסטינים טנקים, וברי כי זה לא יהיה סוף-פסוק — איני מניח שנסק זה או אחר בידי הפלסטינים יסכן את קיום מדינת-ישראל, אבל השאלה אחרת לגמרי: האם אנו שוחרים הסלמה, כלומר מילחמה תורנית נוספת, או פנינו למיתון פינג-פונג הדמים, שחרף כל הפגזות המזל הטוב הניב בשנת 1981 את הפיכת קריית-שמונה לישוב ספר מוכר, ואפילו לפתרון מדיני?

אז מה, בדיוק, אנחנו רוצים — פתרון מדיני נוסח ירו- שלים, או עוד ובגנרול-גמרנו נוסח פיקוד הצפון?

הצדיק מיום כיפור

ברגשי בחילה וקבס אני מקדיש בזה כמה מילים למשה דיין, הצדיק מיום-כיפור ובעל צל"ש „אגרט רבא“, שבער- מומיותו כי רבה מצליח להיות בחדשות ערב בוקר וצהריים יום-יום, ולא חשוב אם הוא מאוזכר לטוב או לרע, העיקר לדידו ששמו יאויית כהילה. ומכאן הבחילה והקבס, שכן גם שורות פלסתר אלה בוודאי עושות לו שרות כלשהו, על דרך איני-משמץ-משמע-אני-מישהו.

יקשה לחדש משהו בנושא זה לאחר כל שכבר נדוש בו. ובכל זאת, הרי כמה התבוננויות:

(א) כתלמידו של דויד בן-גוריון, שהכל זוכרים לו, ובצדק, את גדולותיו ושוכחים ומשכחים, שלא בצדק, את הטאני- למיניהם מזה ואת אחריותו העלובה והמתפירה מזה — אחרית שבלי ספק משה דיין חרד מפניה יותר ויותר — שינו גיבורנו היטב כי אחת מסגולותיו החשובות של מנהיג לאומי בישראל היא המיסתורין. עולם-גולם צריך להיות הרוי במתח מתמיד: מה הוא, המנהיג הגאון, שהוא „ו,ו,ו,ו הנעלמה“ של ההיסטוריה חד-הם, עומד לעשות הלילה? מחר? מחרתיים? הוישט ידו לשלום או יצווה על צבאו להלום? היפרוש לקר-זווית לצקת את שרעפיו עלי ספר חשוב ביותר, או יפנה לעשייה פוליטית מהפכנית, ישבור כלים מפלגתיים, יבגוד בשם שר טובת-האומה במורשתו ובחבריו ויצפץ עליהם (כמו שציפצה אותה ותיקה הביבה מנהלל לפני שבועות אל רבים, כאשר ראינו אותה בפרשת פיגולוש בגיבעה), וינסה כוחו בהקמת גוף פוליטי חדש? היתעטף בשתיקה רועמת או יגלה סודות מן החדר, במאמץ מעורר רחמים להיות מדובר בציבור? הילחץ יי ספורטאים בתחרויות בינלאומיות (המקבילה היא נשיקת ילדות נאות המגישות פרחים לשליטים עריצים, המסוגלים לחרוץ דין רבבות למוות בלי ניד עפעף)? הייפגש לשיחה עלומה עם איזה מנהיג ערבי, כדי לקיים את שקר ממוחיתו ל,בעיה הערבית“, (שקר שאין לו רגלים, כפי שמלמדות רגלי כסאם שכעה, שמופוצנהו טרם נתגלו)? היוצא שוב למסע חו"ל,ה, שכידוע אין סגולה טובה הימנו להרשמת הבוחר מבית (ומדובר בבוחר נוה להתרשם עד מאוד, כפי שמוכיחה בעליל התרכובת המחרידה של הכנסת התשיעית)?

כן, משה דיין הוא ממש אש"ף בכונן דא. היש מדימתה, שיוכל למוד את הציפיה המתוחה של האומה להחלטתו הגורלית לרוץ או לא לרוץ לכנסת העשירית? ואני לא מדבר פה באותה חבורת רפי-אונים המתייחסים על שבת